

Asuinpaikkana kaupungin keskusta

Asumispreferenssit ja
asumisviihtyvyys Turun keskustassa

Antti Vasanen

Asumispreferensseistä on käyty viime vuosina paljon keskustelua, jossa vastakkaisina näkökulmina ovat olleet yhtäältä paine tiivistää yhdyskuntarakennetta ja toisaalta ihmisten oikeus valita asuinpaikkansa mieltymystensä mukaan. Pyrin tässä artikkelissa tuomaan esiin kaupunkien keskustojen asukkaiden näkemyksiä asumiseensa käyttäen esimerkkinä Turun keskusta-alueetta. Tarkoitukseni on selvittää, mitä tekijöitä keskusta-asumisessa arvostetaan ja miksi ihmiset haluavat asua tiiviissä kaupunkirakenteessa.

Johdanto

Suomalaisille kaupungeille on tunnusomaista niiden melko hajanainen kaupunkirakenne. Tämä on suurelta osin seurausta varsin myöhäisestä kaupungistumisesta, jossa kaupunkien nopea väestökasvu suuntautui ensisijaisesti lähiöihin. Samankaltainen kaupunkikehitys on jatkunut edelleen, sillä kaupunkien nykyinen väestökasvu suuntautuu paljolti kaupunkiseutujen reuna-alueille hajauttaen yhdyskuntarakennetta voimakkaasti. Lähiöiden nopean kasvun myötä kaupunkikeskustojen väestökasvu vaihtui väestökadoksi. Esimerkiksi Turun keskustan asukasluku

puolittui 1960- ja 1990-lukujen välillä. Viime aikoina merkkejä keskikaupunkien elpymisestä on kuitenkin ollut havaittavissa monissa kaupungeissa.

Kaupunkirakenteen hajautumista on selitetty Suomen myöhäisellä kaupungistumisella ja siitä johtuvalla antiurbaaneilla asumisihanteilla ja elämäntavoilla. Matti Kortteinen, Martti Tuominen ja Mari Vaattovaara (2005) puhuvatkin paljon huomiota saaneessa artikkelissaan asumisen yhtenäiskulttuurista, jota luonnehtivat toiveet luonnonläheisestä, rauhallisesta ja pientalovaltaisesta asuinympäristöstä. Tätä näkemystä puoltavat lukuisat muut tutkimukset, joissa todetaan esimerkiksi luonnonläheisyyden olevan keskeinen asuinpaikan valintaan vaikuttava tekijä (Tyrväinen et al. 2007) tai omakotitalon olevan tavoiteasunto yli puolelle suomalaisista (Junnto 2007). Luonnonläheisen ja pientalovaltaisen asuinympäristön toivetta korostavat tulkinnot ovat kuitenkin osin ristiriidassa keskusta-alueiden väestökehityksen elpymisen kanssa.

Pyrin tässä artikkelissa pureutumaan edellä mainittuun ristiriitaan ja selvittämään, millaisia ovat Turun keskustan asukkaiden asumispreferenssit ja millä perustein he ovat valinneet keskustan asuinpaikakseen. Mitkä tekijät tekevät kaupungin keskustasta houkuttelevan asuinympäristön, ja miten eri väestöryhmät suhtautuvat keskusta-asumiseen? Pyrin pureutumaan nimenomaan Suomessa käytyyn keskusteluun asumispreferensseistä, minkä vuoksi artikkelin viitekehys koostuu suurelta osin kotimaisista asumispreferenssitutkimuksista. Tulosten tarkastelu jakautuu kahteen osaan. Ensimmäiseksi tarkastelen Turun keskustan asukkaiden asumispreferenssejä ja heidän asumiseen liittämiä arvostuksiaan. Toiseksi selvitän keskusta-asukkaiden yleistä asumisviihtyvyyttä ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Lisäksi tarkastelen nykyisen asunnon valintaan vaikuttaneita tekijöitä sekä mahdollisia muuttoaikeita ja niiden taustoja. Artikkelin perustuu Turun kaupungille tehtyyn tutkimukseen, joka tukee keskustan kehittämisohjelman laatimista¹.

Asumispreferenssit ja keskusta-asumisen tutkimus

Asumispreferenssitutkimuksissa tarkastellaan yleensä joko esitettyjä (*stated*) tai toteutuneita (*revealed*) preferenssejä (esim. Coolen & Hoekstra 2001). Esitetyt preferenssit kertovat asukkaiden asumismieltyyksistä tai asumistoiveista, jolloin asumispreferenssejä tarkastellaan hypoteettisten muuttotilanteiden kautta. Toteutuneissa preferensseissä tarkastelun kohteena ovat puolestaan toteutuneet asumisvalinnat, jolloin muuton suuntautumisen katsotaan kertovan muuttajan asumispreferensseistä. Tässä artikkelissa asumispreferenssejä tarkastellaan asukkaiden asumis-

1 Kiitän kahta nimetöntä arvioijaa ja Päivi Kymäläistä erinomaisista kommentista artikkelin aiempaan versioon sekä Kiinteistöasäitiötä, Otto A. Malmin lahjoitusrahastoa ja Suomen kulttuurirahastoa tutkimuksen rahoittamisesta.

mieltymysten ja hypoteettisten muuttotilanteiden kautta, jolloin tutkimuksen painotus on esitetyissä asumispreferensseissä.

Niedomysl (2008) jakaa asumispreferenssejä määrittävät tekijät kolmeen ryhmään: demografisiin, sosioekonomisiin ja maantieteellisiin tekijöihin. Demografisten tekijöiden, kuten elämänvaiheen tai sen, onko perheessä lapsia, on todettu useissa tutkimuksissa olevan tärkeimpiä asumispreferensseihin vaikuttavia tekijöitä. Esimerkiksi Kimin et al. (2005) mukaan lapsiperheet pitävät kaupunkien luonnonläheisiä reuna-alueita usein keskikaupunkia parempana asuinympäristönä, kun taas lapsettomat arvostavat keskeistä sijaintia ja palvelujen läheisyyttä. Sosioekonomisten tekijöiden merkitystä asumispreferensseihin on niin ikään tarkasteltu useissa tutkimuksissa. Phe ja Wakely (2000) korostavatkin, että perinteisesti asumistutkimusten yhteydessä tarkasteltujen tekijöiden, kuten keskustaetäisyyden ja asumiskustannusten, lisäksi myös asuinalueen status tulisi ottaa huomioon asumispreferenssejä tutkittaessa. Ærø (2006, 118) puolestaan toteaa Tanskan Århusissa tehdyn tutkimuksen pohjalta yleisen pientalopreferenssin heijastuvan Bourdieuta mukaillen asumismuotoon liitetystä vaurauden statuksesta tai hyvän perhe-elämän normista. Kolmantena asumispreferensseihin vaikuttavia maantieteellisiä tekijöitä on tutkittu Niedomyslin (2008, 112) mukaan huomattavasti demografisia ja sosioekonomisia tekijöitä niukemmin. Hänen ruotsalaisia seutuja käsittelevä tutkimuksensa kuitenkin paljastaa merkittäviä eroja esimerkiksi suurkaupunkien ja maaseutuasukkaiden asumispreferenssien välillä (Niedomysl 2008, 1124).

Suomessa asumispreferenssejä koskevassa tieteellisessä keskustelussa on viimeaikoina korostunut luonnonläheisyyden merkitys asumisessa (esim. Kortteinen et al. 2005; Tyrväinen et al. 2007; Sipilä et al. 2009). Kortteinen, Tuominen ja Vaattovaara (2005) ovat tarkastelleet asumispreferenssien suhdetta kaupunkirakenteen kehitykseen pääkaupunkiseudulla poikkeuksellisen laajan kyselytutkimuksen avulla. Tutkijoiden mukaan pääkaupunkiseudulla vallitsee asumisen yhtenäiskulttuuri, jossa korostuvat pientalovaltaisuus, luonnonläheisyys ja rauhallisuus (Kortteinen et al. 2005, 123–124). Tutkijoiden mukaan luonnonläheisyyttä korostava asumiskulttuuri sopii huonosti kerrostalovaltaiseen ja tiiviiseen asuinympäristöön, mikä on ainakin Helsingin kantakaupungin ulkopuolisilla kerrostaloalueilla nähty eräänä alueellisia eroja synnyttävänä ja ylläpitävänä tekijänä (Kortteinen et al. 2005, 128). Manninen (2005) kuitenkin kritisoi tätä tulkintaa ja väittää, että asumistoiveiden tutkimuksessa käytettävät yksinkertaiset kyselyt eivät tuota riittävästi aineistoa, jotta olisi perusteltua puhua asumisen yhtenäiskulttuurista. Hänen mukaansa asumisvalintoja ohjaavat useat eri tekijät, jotka liittyvät asumistoiveisiin ja -kokemuksiin sekä asunnon hankintaan liittyviin moniin erilaisiin, myös irrationaalisiin valintoihin. Lapintie (2008, 29–30) peräänkuuluttaakin tarkempaa tietoa asumispreferenssien taustalla olevista

tekijöistä: mikä pientaloissa viehättää ja miksi tiivis yhdyskuntarakenne koetaan niin usein epämiellyttävänä?

Pasi Mäenpää (2008) purkaa edellä esitettyjä näkemyksiä asumispreferensseistä avaran urbanismin käsitteen kautta. Tällä hän tarkoittaa kaupungin ymmärtämistä laajasti monimuotoisina kaupunkilaisuuksina, jotka avautuvat jatkuvasti uusille merkityksille. Mäenpään (2008, 39) mukaan samanlaisilla asumispreferensseillä voidaan päätyä hyvinkin erilaisiin asumisratkaisuihin, koska preferensseihin liitetyt käsitteet, kuten ahtaus, tiiviys, rauhallisuus ja luonnonläheisyys ovat suhteellisia. Urbaanisuutta ei voida nähdä yhteismitallisena ominaisuutena, vaan ihmiset arvottavat asumisympäristöään omista kokemuseräisistä lähtökohdistaan. ”Yhdelle kerrostalo keskustassa on rauhallinen, toiselle pientalo esikaupungissa” (Mäenpää 2008, 39).

Runsaasta asumisen tutkimuksesta ja siitä syntyneestä värikkästä keskustelusta huolimatta keskusta-asumista itsessään on Suomessa tutkittu viime aikoina varsin niukasti. Yksi poikkeus tähän on Johanna Liliuksen (2008) opinnäytteeksi tekemä tutkimus Helsingin keskustasta lapsiperheiden asuinalueena. Lilius (2008) toteaa, että vaikka monissa Euroopan kaupungeissa on havaittu syntyvyyden nopeaa kasvua kaupunkien keskusta-alueilla, samaa ei nähdä vielä Helsingin kantakaupungissa. Liliuksen mukaan Helsingin keskustassa asuvat perheet arvostavat sitä, että kaikki on lähellä ja helposti saavutettavissa. Lisäksi Helsingin keskustassa asuvat lapsiperheet kokevat keskustan tiiviyn positiiviseksi tekijäksi, mikä luo turvallisen, kylämäisen ja yhteisöllisen asumisympäristön, jossa perheet viihtyvät.

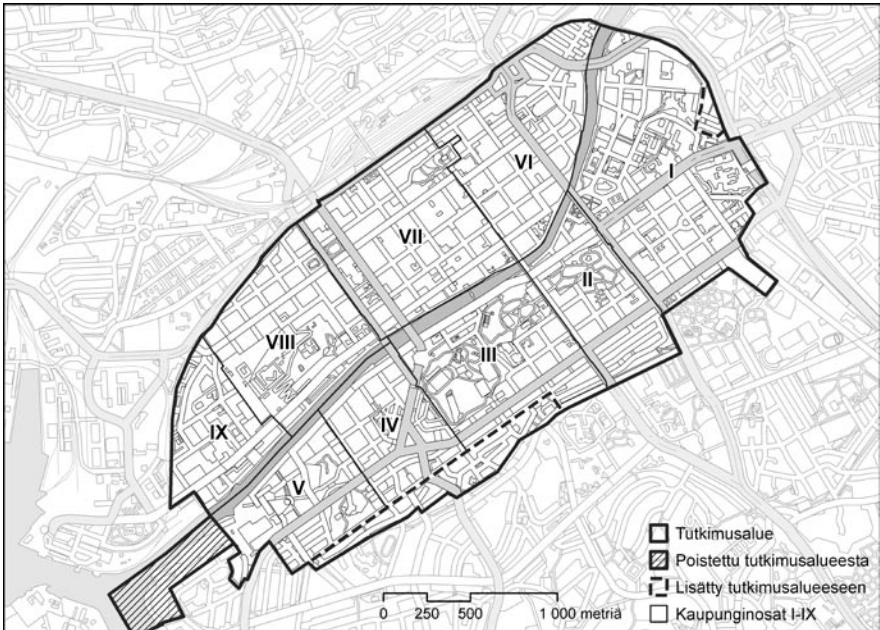
Keskusta-asumista koskevista tutkimuksista on enemmän esimerkkejä muualta Euroopasta. Lia Karsten (2007) on tutkinut Rotterdamin keskustassa asuvien lapsiperheiden asumispreferenssejä. Hänen mukaansa päivittäinen ajankäyttö ja erityisesti lyhyet työmatkat on yksi keskeisistä keskustaa-asumisen valintaperusteista. Lisäksi haastatelluilla lapsiperheillä on vahvat sosiaaliset siteet keskusta-alueella ja he korostavat urbaania identiteettiään (Karsten 2007, 95–96). Tim Heath (2001) on puolestaan tutkinut ihmisten asenteita keskustaa-asumiseen Isossa Britanniassa. Nottinghamissa, Portsmouthissa ja Wolverhamtonissa toteutetusta kyselytutkimuksesta käyvät ilmi samat keskustaa-asumisen vetovoimatekijät kuin Karstenin tutkimuksessakin. Työpaikan läheisyys ja päivittäisen asioinnin helppous sekä keskustan tarjoama sosiaalinen ilmapiiri nähdään keskustaa-asumisen parhaimpina puolina (Heath 2001, 470).

Turussa keskustaa-asumisesta on tehty kattava tutkimus viimeksi parisenkymmentä vuotta sitten. Jussi Jauhaisen (1990) sekä teemahaastatteluihin että asukaskyselyyn pohjautuneessa tutkimuksessa todetaan Turun keskustan asukkaiden olevan yleisellä tasolla tyytyväisiä asumiseensa, vaikka monet haastateltavat mainitsivatkin paljon keskustaa-asumiseen liittyviä kielteisiä seikkoja. Positiivisimpina tekijöinä

keskustassa asumisessa pidettiin hyvää sijaintia ja palvelujen läheisyyttä. Vain harva vastaajista halusikin muuttaa keskustasta asuin ympäristön vuoksi. Sen sijaan asunnon vaihtamisen taustalla oli usein tarve muuttaa suurempaan tai pienempään asuntoon.

Tutkimusalue ja -aineisto

Turun keskusta määritetään tässä tutkimuksessa kaupunginosien I-IX muodostamana alueena, joka kattaa koko ruutukaava-alueen (kuva 1). Poikkeuksena tästä alueesta on jätetty huomioimatta ruutukaava-alueesta irrallinen Korppolaismäen alue ja siihen on lisätty Vatselankadun ja Helsinginkadun välinen tiiviisti rakennettu pientaloalue. Lisäksi tutkimusaluetta on laajennettu kaupunginosia III, IV ja V kohdalla Kupittaankadulta Purokadulle, Talonmäenkadulle ja Myllymäentielle, jotta Kupittaankadun molemmilla puolilla asuvat tulevat tutkimukseen mukaan. Lisäykset kasvattavat hieman pientalojen määrää tutkimusalueella. Tämä on kuitenkin perusteltua, sillä ruutukaava-alueen eteläreunassa ei ole selväpiirteistä liikenne- tai teollisuusalueen muodostamaa rajaa, vaan keskusta-alue vaihettuu hiljalleen pientaloalueeksi.

KUVA 1 Tutkimusalueen rajaus (taustakartta: Turun kaupungin kiinteistölaitos).

Tutkimusaineisto pohjautuu lomakekyselyyn, joka lähetettiin 3000 suomen- tai ruotsinkieliseen kotitalouteen Turun kaupunkiseudulla. Kyselytutkimus toteutettiin marras-joulukuussa 2008, ja lomakkeen vastaajiksi valikoitiin satunnaisesti kotitalouden 18–74-vuotias henkilö. Kuvassa 1 rajatulle tutkimusalueelle valikoitui satunnaisotannalla yhteensä 447 kotitaloutta, eli noin joka 60. alueen kotitalous. Näistä kyselyyn vastasi 167 kotitaloutta. Vastausprosentiksi muodostui 37,4, mikä vastaa hyvin koko lomakekyselyn vastausprosenttia (37,9 %). Ottaen huomioon, että muistutuskierroksia ei toteutettu, voidaan vastauskatoa pitää kohtuullisena. Tutkimuksen perusjoukkoon nähden otos on varsin edustava lapsiperheiden osuuden sekä suomen- ja ruotsinkielisten suhteen mukaan (taulukko 1). Sen sijaan naiset, korkeasti koulutetut ja vanhemmat ikäluokat ovat yliedustettuja suhteessa miehiin, vain peruskoulun suorittaneisiin ja nuorempiin ikäluokkiin, mikä tulee huomioida tulosten tulkinnassa.

Tutkimuslomakkeessa kysyttiin asumista käsittelevinä kysymyksinä tietoja nykyisen asunnon valintaan liittyneistä tekijöistä, asumisen arvostuksista ja asumisviihtyvyydestä. Lisäksi niiltä, jotka ilmoittivat suunnittelevansa muuttoa seuraavan viiden vuoden aikana, kysyttiin tietoja tuleviin muuttoaikeisiin vaikuttavista tekijöistä sekä ehdoista, joiden täytyessä vastaajat voisivat harkita muuttoaikeista luopumista. Taustamuuttujina kysyttiin yleisten sosioekonomisten muuttujien lisäksi tietoja nykyisestä asunnosta ja asuinympäristöistä sekä asumishistoriasta. Lomake laadittiin sekä suomen- että ruotsinkielisenä.

TAULUKKO 1 Otoksen koko ja edustavuus suhteessa perusjoukkoon (lähde: Turun kaupungin tilastollinen vuosikirja, Tilastokeskus ja Yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmä).

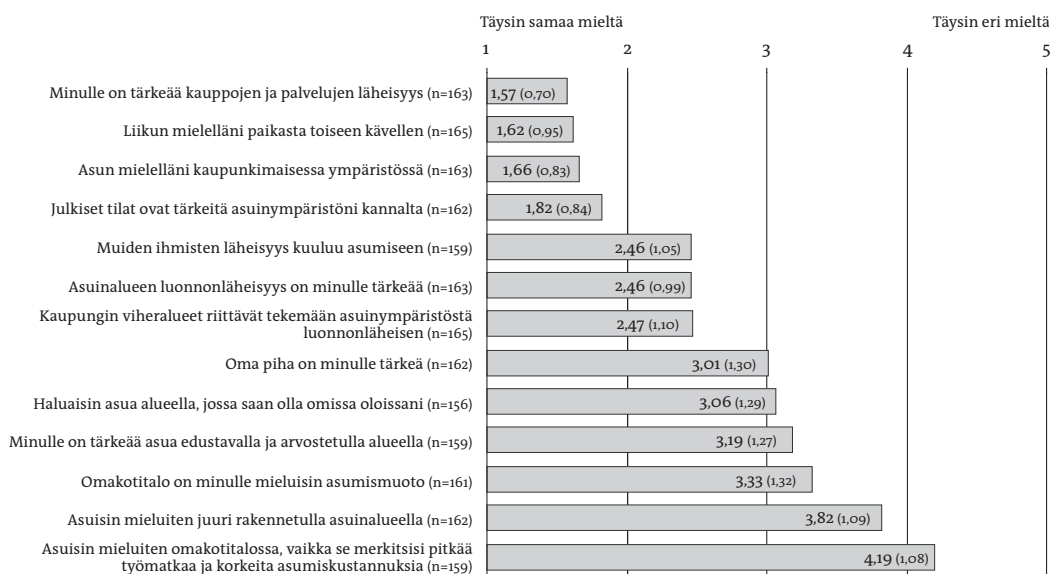
	Perusjoukko ^a	Otos
asuntokuntien lukumäärä	27 487	167
mies	46 %	35 %
nainen	54 %	65 %
18-29 vuotta	40 %	33 %
30-49 vuotta	28 %	23 %
50-64 vuotta	21 %	24 %
65-74 vuotta	10 %	20 %
perusasteen koulutus	23 %	8 %
keskiasteen koulutus	42 %	40 %
korkea-asteen koulutus	35 %	52 %
lapsiperheitä	9 %	10 %
suomenkielisiä	90 %	89 %
ruotsinkielisiä	10 %	11 %

^aTilastoalueet 101001–105019 tai alueen kattavat tilastoruudut

Tutkimusmenetelminä käytettiin pääasiassa vastausten jakaumia kuvaavia deskriptiivisiä tilastomenetelmiä. Asumispreferenssejä tarkasteltaessa käytettiin lisäksi 2-vaiheista ryhmittelyanalyysiä, jossa määritetään ensin muodostettavien ryhmien lukumäärä ja sen jälkeen eri ryhmiin kuuluvat tapaukset. Muodostettuja ryhmiä vertailtiin taustamuuttujien suhteen ristiintaulukoimalla, jolloin myös havaittujen erojen tilastollista merkitsevyyttä pystytään tulkitsemaan käyttäen Khin neliö -testiä. Tässä tutkimuksessa käytetään 95 prosentin luottamusväliä, jolla tilastollinen merkitsevyys saavutetaan alle 0,05 havaitulla merkitsevyytasolla.

Turun keskusta-asukkaiden asumispreferenssit

Kyselylomakkeella tiedusteltiin asumispreferenssejä pääasiassa kolmella eri kysymyksellä. Kysymyksessä 14 lueteltiin useita asumisen asenteita koskevia Likert-asteikollisia väittämiä, joiden avulla pyrittiin selvittämään, mitä ihmiset pitävät tärkeänä asumisessaan ja kuinka paljon tärkeinä pidetyt asiat vaihtelevat eri vastaajaryhmien välillä. Kysymyksissä 17 ja 18 puolestaan kysyttiin, mihin talotyyppiin ja millaiselle alueelle vastaaja haluaisi ensisijaisesti muuttaa, jos hän olisi muuttamassa vastaushetkellä.

KUVA 2 Kyselyyn vastanneiden näkemykset asumisen arvostuksia koskeviin väittämiin. Pylvään sisällä keskiarvo ja suluisa keskihajonta. Vastausvaihtoehdot: 1 täysin samaa mieltä, 2 jokseenkin samaa mieltä, 3 en samaa enkä eri mieltä, 4 jokseenkin eri mieltä, 5 täysin eri mieltä, 6 en osaa sanoa (ei mukana keskiarvoissa).

Keskustan asukkaat olivat selvästi eniten samaa mieltä urbaania elämäntyyliä painottavien väittämien kanssa (kuva 2). Kaikki vastaajat olivat keskiarvoisesti eniten samaa mieltä sellaisten väittämien kanssa kuten *”minulle on tärkeää kauppojen ja palvelujen läheisyys”*, *”liikun mielelläni paikasta toiseen kävellen”* ja *”asun mielelläni kaupunkimaisessa ympäristössä”*. Suurin osa vastaajista ei puolestaan ollut valmiita asumaan omakotitalossa korkeista kustannuksista huolimatta tai asumaan juuri rakennetulla asuinalueella. Pientalopreferenssiä koskevat väittämät, kuten *”oma piha on minulle tärkeä”* tai *”omakotitalo on minulle mieluisin asumismuoto”*, jakoivat selvästi vastaajia. Vastauksien keskiarvo asettuu lähellä vastausvaihtoehtoa 3 (en samaa enkä eri mieltä), mutta vastauksien keskihajonta on melko suurta, mikä kertoo eri vastauksien poikkeavan varsin paljon toisistaan. Osa vastaajista näyttäisi siis olevat selvästi samaa mieltä pientaloasumista koskevien väittämien kanssa, osa puolestaan selvästi eri mieltä.

Kerrostaloasuminen keskustassa osoittautuu kaikkein suosituimmiksi asumisvaihtoehtoiksi kysyttäessä vastaajien muuttopreferenssejä, mikäli he olisivat muuttamassa juuri vastaushetkellä. Tulos ei ole yllättävä, sillä kerrostaloasuminen kaupungin keskustassa vastaa kyselyyn vastanneiden suuren enemmistön nykyistä asumismuotoa. Jos kaikki kerrostalolle vaihtoehtoiset talotyyppevalinnat yleistetään yhdeksi pientaloluokaksi, saa tämä vaihtoehto kuitenkin lähes yhtä paljon mainintoja kuin kerrostalo. Asuinalueen valinnassa sen sijaan kaupungin keskusta on paljon selvemmin halutuin asuinpaikka. Ainoastaan pientalovaltainen esikaupunkialue saa keskustan lisäksi huomattavan määrän mainintoja. Kerrostalolähiö tai kaupungin ulkopuoliset asuinalueet eivät sen sijaan juuri houkuta kyselyyn vastanneita Turun keskusta-alueen asukkaita.

Asumispreferenssejä tarkasteltiin edelleen ryhmittelyanalyysillä, jonka avulla vastaajajoukko pyritään jakamaan kahteen tai useampaan ryhmään, siten että ne ovat sisäisesti mahdollisimman samanlaisia mutta keskenään mahdollisimman erilaisia. Muuttujina käytettiin vastauksia edellä esiteltyihin kysymyksiin 14, 17 ja 18 sillä erotuksella, että kysymyksestä 14 jätettiin huomioimatta kaksi väittämää, jotka eivät korreloineet muiden vastauksien kanssa. Ryhmittelyanalyysissä mielekkäimmäksi muodostui kahden ryhmän ratkaisu. Ryhmien profiloituminen eri kysymyksiin ja väittämiin on esitetty taulukossa 2, jossa on lihavoitu kutakin ryhmää profiloivat arvot. Näiden perusteella ensimmäinen ryhmä nimettiin pientaloihmiseksi ja toinen ryhmä urbaaneiksi. Kolmen ryhmän ratkaisu olisi jakanut pientaloihmiset-ryhmän kahtia siten, että toiset arvostivat urbaania pientaloasumista ja toiset maaseutumaisempaa asumista. Vaikka tämä jako on sinänsä mielenkiintoinen, eivät ryhmät eronneet kuitenkaan toisistaan taustamuuttujien suhteen tarkasteltuna käytännössä ollenkaan, minkä vuoksi kahden ryhmän ratkaisu nähtiin perustelluimpana.

Pientaloihmiset-ryhmään kuuluvat olivat urbaaneja enemmän samaa mieltä muun muassa omakotiasumisen mieluisuutta, asuinalueen luonnonläheisyyttä ja oman pihan tärkeyttä koskevien väittämien kanssa. Lisäksi tähän ryhmään kuuluvista suurin osa olisi valinnut kuvitteellisessa muuttotilanteessa asuinmuodokseen jonkin muun kuin kerrostalon. Pientaloihmiset-ryhmään valikoituivat myös kaikki pientalovaltaisen esikaupunkialueen, kuntakeskuksen tai haja-asutusalueen asuinalueekseen valinneet. Urbaanit-ryhmään kuuluvat olivat sen sijaan pientaloihmisiä useammin samaa mieltä kaupunkimaista elinympäristöä korostavien väittämien kanssa, kuten ”*asun mielelläni kaupunkimaisessa ympäristössä*”, ”*liikun mielelläni paikasta toiseen kävellen*” ja ”*kaupungin viheralueet riittävät tekemään asuinympäristöstä luonnonläheisen*”. Lisäksi suurin osa tähän ryhmään valikoitu-

TAULUKKO 2 Ryhmittelyanalyysillä muodostettujen ryhmien profilit. Kysymyksessä 14 on esitetty vastausten keskiarvo, kysymyksissä 17 ja 18 eri vastausvaihtoehtojen frekvenssit.

	Klusterin nimi			
	Pientaloihmiset		Urbaanit	
14. Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä^a				
a) Asun mielelläni kaupunkimaisessa ympäristössä	2,10		1,27	
b) Liikun mielelläni paikasta toiseen kävellen	1,91		1,43	
b) Minulle on tärkeää kauppojen ja palvelujen läheisyys	1,74		1,41	
c) Julkiset tilat ovat tärkeitä asumisympäristöni kannalta	1,82		1,79	
d) Muiden ihmisten läheisyys kuuluu asumiseen	2,82		2,14	
f) Omakotitalo on minulle mieluisin asumismuoto	2,47		4,13	
g) Asuinalueen luonnonläheisyys on minulle tärkeää	2,15		2,86	
h) Oma piha on minulle tärkeä	2,31		3,64	
i) Haluaisin asua alueella, jossa saan olla omilla oloissani	2,59		3,56	
j) Asuisin mieluiten omakotitalossa, vaikka se merkitsisi pitkää työmatkaa ja korkeita asumiskustannuksia	3,71		4,67	
k) Kaupungin viheralueet riittävät tekemään asuinympäristöstä luonnonläheisen	2,74		2,33	
17. Jos muuttaisitte nyt, mihin talotyyppiin haluaisitte ensisijaisesti muuttaa				
kerrostaloon	5	7 %	67	93 %
rivitaloon	13	93 %	1	7 %
omakotitaloon	32	97 %	1	3 %
puutaloon	18	95 %	1	5 %
paritaloon	0	0 %	0	0 %
18. Jos muuttaisitte nyt, mikä seuraavista vaihtoehtoista kuvaisi parhaiten aluetta, johon haluaisitte muuttaa				
kaupungin keskusta	19	23 %	64	77 %
pientalovaltainen esikaupunkialue	36	100 %	0	0 %
kerrostalovaltainen esikaupunkialue tai lähiö	1	14 %	6	86 %
kuntakeskus tai muu taajama	6	100 %	0	0 %
maaseudun haja-asutusalue	6	100 %	0	0 %

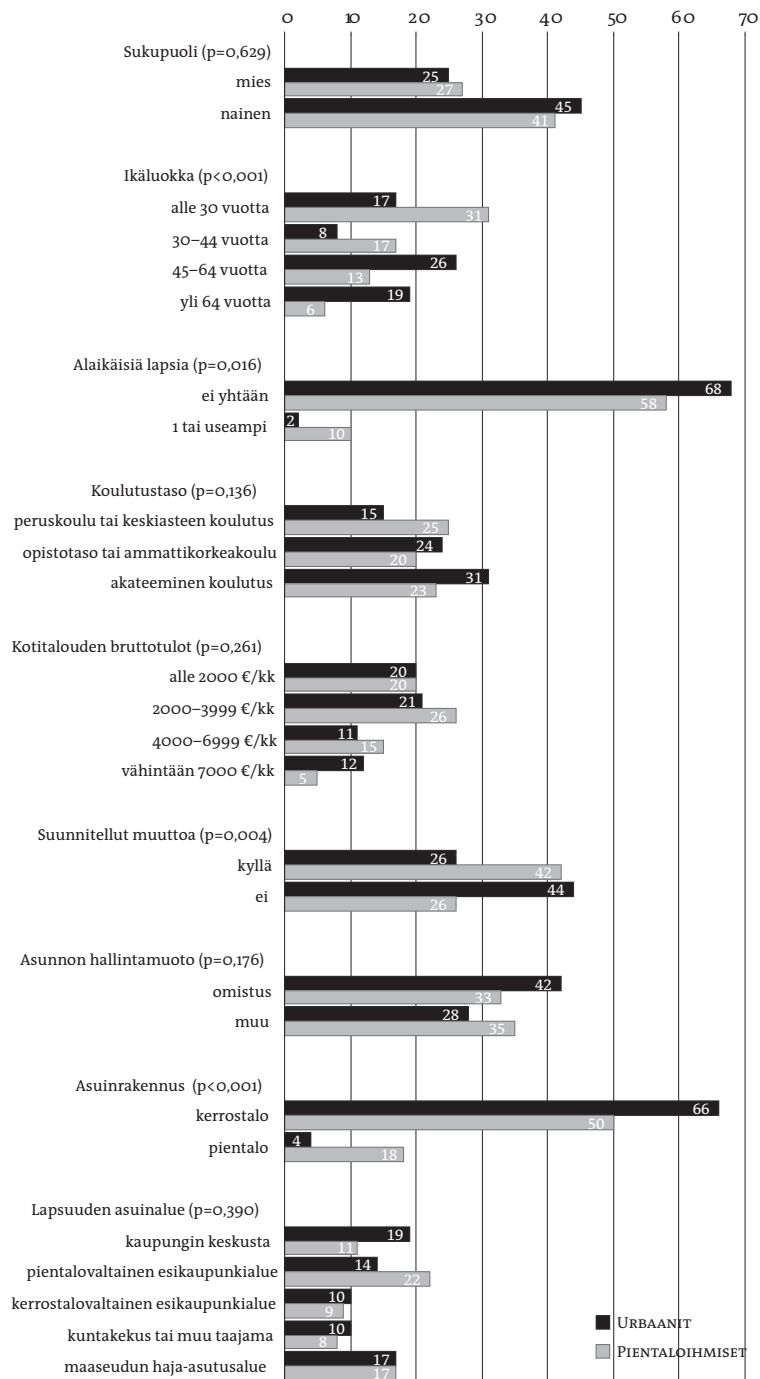
^a Vastausvaihtoehdot: 1 täysin samaa mieltä, 2 joihinkin samaa mieltä, 3 en samaa enkä eri mieltä, 4 joihinkin eri mieltä, 5 täysin eri mieltä, 6 en osaa sanoa (ei huomioitu keskiarvoissa)

neista haluaisi asua kerrostalossa kaupungin keskustassa. Ryhmittelyanalyysin perusteella Turun keskustan asukkaat näyttävät siis jakautuvan kahteen varsin erilaiseen ryhmään. Toiset haaveilevat pientaloasumisesta nykyisestä keskusta-asumisesta huolimatta. Toiset puolestaan vaikuttavat asuvan jo nyt parhaana pitämässään asuinympäristössä. Erityisen selvästi tämä ero tulee esiin kysyttäessä muuttopreferenssejä, sillä asumisen asenteita mittavien väittämien väliset erot ovat monen väittämän osalta varsin pienet.

Edellä kuvattujen ryhmien välisiä eroja taustamuuttujien suhteen tarkasteltiin ristiintaulukoimalla (kuva 3). Tilastollisesti merkitseviä eroja urbaanien ja pientaloihmisten välillä esiintyy ikäluokan, lapsien lukumäärän, muuttoaikeiden ja asuinrakennuksen suhteen. Alle 45-vuotiaiden ikäryhmissä selvästi suurempi osa väestöstä kuuluu pientaloihmisten ryhmään yli 45-vuotiaat kuuluessa useammin urbaaneihin. Tämä ero on hieman yllättävä, sillä nuoret on monissa tutkimuksissa havaittu elämäntavoiltaan ikääntyneempiä kaupunkimaisemmiksi (esim. Heath 2001). Tuloksen tulkinta tulee kuitenkin tehdä asumisuran käsitteen kautta. Monet nuoret asuvat erinäisistä käytännön syistä keskustassa, vaikka he saattavat suunnitella muuttamista pientaloon keskustan ulkopuolelle esimerkiksi perheen perustamisen jälkeen. Vanhemmat keskustan asukkaat ovat sen sijaan tehneet asumisvalintansa nuoria todennäköisemmin pitkällä tähtäimellä ja erilaisista asumisvaihtoehdoista valinneet asuinpaikakseen kaupungin keskustan.

Lapsiperheiden joukossa on tilastollisesti merkitsevästi enemmän pientaloihmisiä kuin urbaaneja. Tämä ei sinänsä ole yllättävä tulos, sillä kaupunkien keskustoja pidetään melko yleisesti lapsiperheille huonosti sopivana asuinympäristönä (vrt. esim. Lilius 2009). Vastajien joukossa oli kuitenkin niin vähän lapsiperheitä, että tulokseen on syytä suhtautua varauksellisesti sen tilastollisesta merkitsevyydestä huolimatta. Kolmas tilastollisesti merkitsevä tulos on muuttoa viiden vuoden sisällä suunnitelleiden huomattavasti suurempi osuus pientaloihmisten keskuudessa. Myös tämän tuloksen tulkinta on varsin mielekäs, sillä keskusta-asuminen vastaa melko heikosti toivetta omasta pihasta ja pientalosta. Sen sijaan se, että pientaloihmiset asuvat urbaaneja useammin pientalossa, ei ole erityisen merkittävä tulos. On silti huomattava, että kyselyyn vastanneista pientaloihmiset-ryhmään luokitelluista yli puolet on preferenssistään huolimatta valinnut kerrostalon asumismuodokseen.

Kyselyyn vastanneiden keskuudessa on myös muita mielenkiintoisia eroavaisuuksia pientaloihmisten ja urbaanien välillä, joskaan nämä erot eivät ole otoksen pienuuden vuoksi tilastollisesti merkitseviä. Ensinnäkin akateemisesti koulutetut vaikuttaisivat kuuluvan useammin urbaanien ryhmään ja enintään keskiasteen koulutuksen omaavat puolestaan pientaloihmisten ryhmään. Myös omistusasujat ja hyvätuloiset näyttäisivät kuuluvan useammin urbaaneihin, joskin tämä tulos on selitettävissä ikäluokkaerojen kautta. Sen sijaan sukupuolella ja lapsuuden

KUVA 3 Ryhmittelyanalyysin tulokset ristiintaulukoituna eri taustamuuttujien suhteen. Suluissa Khin neliö -testin tilastollinen merkitsevyytaso.

asuinalueella ei tässä tutkimuksessa näyttäisi olevan minkäänlaista vaikutusta asumispreferensseihin.

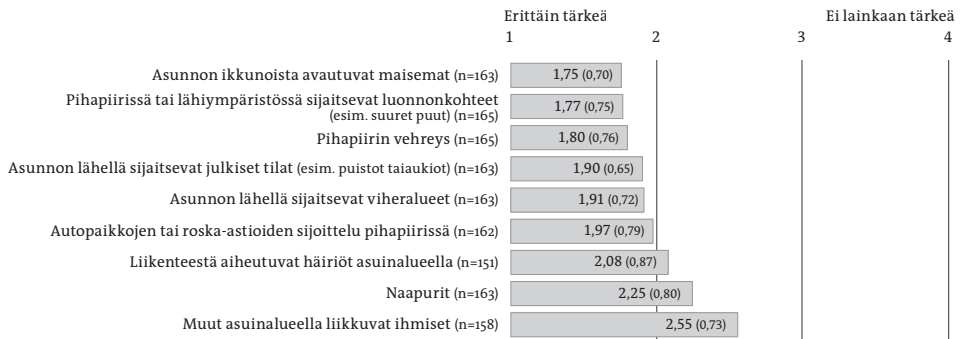
Asumisviihtyvyys ja asuinpaikan valinta

Asumisviihtyvyyttä kysyttiin kyselylomakkeessa soveltaen Hollannissa kehitettyä asumisviihtyvyyksmittaria. Tämä mittari sisältää 18 väittämää, joilla pyritään selvittämään asuinalueen yleisten ominaisuuksien, sosiaalisen ilmapiirin ja asunnon ominaisuuksien vaikutusta asumisviihtyvyyteen (Adriaanse 2007). Näistä väittämistä valittiin suomalaiseen kaupankulttuuriin sovittaen 11 asumisviihtyvyyttä ja asuinalueen sosiaalista ilmapiiriä koskevaa väittämää.²

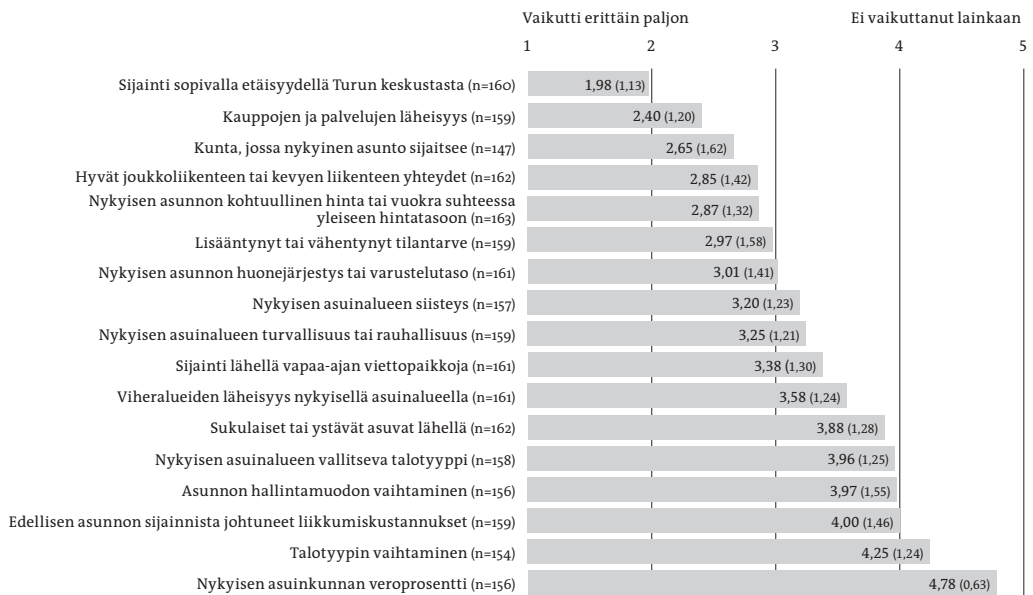
Turun keskustan asukkaat vaikuttavat olevan varsin tyytyväisiä asumiseensa. Asukkaat ovat tyytyväisiä asumisympäristöönsä, he kokevat olevansa kotonaan asuinalueellaan ja he viihtyvät kodissaan. Tämä on varsin monissa tutkimuksissa todettu tulos (esim. Kortteinen ym 2005; Strandell 2005). Koska ihmiset useimmiten valitsevat itse asuinpaikkansa, on varsin oletettavaa, että he myös viihtyvät valitsemassaan asunnossa ja asuinympäristössä. Lisäksi kyselytutkimuksissa saadaan asumisviihtyvyydestä yleensä varsin positiivinen kuva. Kortteisen et al. (2005, 124) mukaan ihmisten kokiessa olevansa itse vastuussa asumisestaan kysymys siitä, kuinka asunnossasi tai alueellasi viihdyt, sekoittuu vastaajan mielessä helposti kysymykseen siitä, miten olet elämässäsi onnistunut. Tämä näkyy selvästi myös tämän kyselyn vastauksissa. Asiat, joihin itse voi vaikuttaa – esimerkiksi asunnon kodikkuus – keräsivät kyselyssä kaikkein myönteisimpiä vastauksia.

Kysyttäessä asumisviihtyvyyteen vaikuttavia asioita tärkeimmiksi yksittäisiksi tekijöiksi nousevat pihan ja asunnon lähimpiin vehreys ja jopa yksittäiset luonnonkohteet kuten suuret puut (kuva 4). Asuinalueen luonnonläheisyys näyttää siis olevan varsin tärkeää myös keskustan asukkaille, mutta sen saavuttamiseksi vaikuttaisi riittävän vihreä maisema asunnon ikkunoista tai lähikatujen istutukset. Ehkä hieman yllättäen liikenteestä aiheutuvia häiriöitä ei koettu kovin tärkeiksi tekijöiksi asumisviihtyvyyden kannalta, vaikka niitä on totuttu pitämään yhtenä keskusta-asumisen negatiivisina puolina. Myöskään naapureita tai muita alueella liikkuvia ihmisiä ei pidetty yhtä tärkeinä asumisviihtyvyyden tekijöinä kuin asuinalueen vehreyttä. Samassa kysymyspatterissa oli mahdollista nimetä myös muita kuin valmiiksi ehdotettuja asumisviihtyvyyden tekijöitä. Näiden joukosta nousi esiin etenkin asumisen käytännön tekijöitä, kuten hyvä autotalli tai pihan hiekoitus.

2 Kysymyksessä tiedusteltiin, miten samaa mieltä vastaajat olivat seuraavien väittämien kanssa: tunnen olevani kotona asuinalueellani, olen tyytyväinen asuinympäristööni, asuinalueeni rakennukset ovat kauniita, ihmiset ovat ystävällisiä asuinalueellani, en haluaisi muuttaa pois asuinalueeltani, tunnen naapurini hyvin, tunnen paljon muita samalla asuinalueella asuvia ihmisiä, asun mukavalla alueella jolla on hyvä tunnelma, asuinalueeni ihmiset tuntevat useimmiten toisensa, olen tyytyväinen asuntooni, asuntooni on viihtyisä ja kodikas.

KUVA 4 Kyselyyn vastanneiden näkemykset siihen, kuinka tärkeinä he pitävät eri tekijöitä asumisviihtyvyytensä kannalta. Pylvään sisällä keskiarvo ja suluissa keskihajonta. Vastausvaihtoehdot: 1 erittäin tärkeä, 2 melko tärkeä, 3 ei kovin tärkeä, 4 ei lainkaan tärkeä, 5 en osaa sanoa (ei mukana keskiarvoissa).

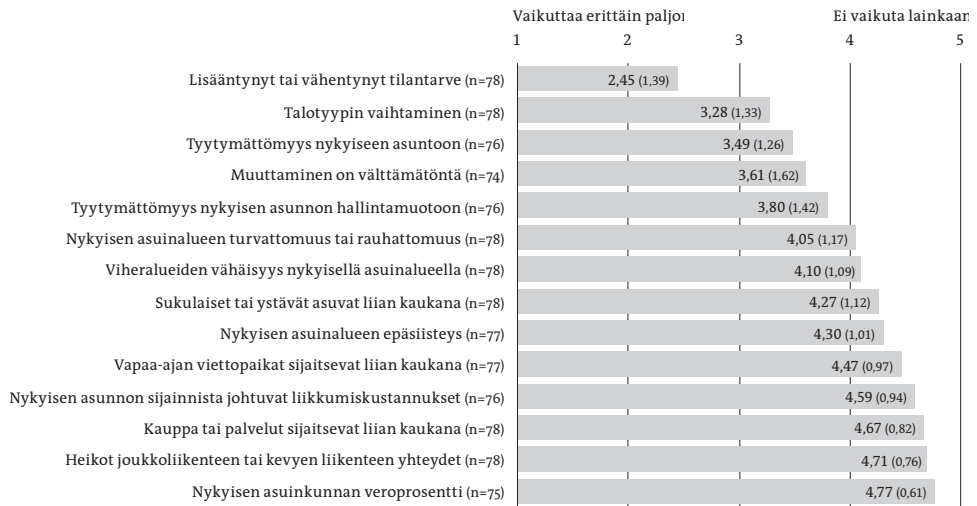
KUVA 5 Kyselyyn vastanneiden nykyisen asunnon valintaan vaikuttaneet tekijät. Pylvään sisällä keskiarvo ja suluissa keskihajonta. Vastausvaihtoehdot: 1 erittäin paljon, 2 melko paljon, 3 jonkin verran, 4 melko vähän, 5 ei lainkaan, 6 en osaa sanoa (ei mukana keskiarvoissa).

Lisäksi monet vastaajat pitivät tärkeinä hyviä kevyen liikenteen kulkuyhteyksiä sekä toimivaa joukkoliikennettä.

Vaikka asunnon lähellä sijaitsevat viherympäristöt osoittautuivat tärkeiksi asumisviihtyvyyden tekijöiksi, ne eivät nousseet juuri esiin asumisvalintoja tarkasteltaessa. Vastaajien asumisvalintoja selviteltiin kysymällä, kuinka paljon eri tekijät vaikuttivat heidän nykyisen asuntonsa valintaan. Vastaukset sisälsivät melko paljon hajontaa, mikä on ymmärrettävää, sillä ihmisten asumisvalintojen taustat vaihtelevat paljon resursseista, elämäntilanteesta ja jopa sattumanvaraisista tekijöistä johtuen. Keskimäärin kaikkein eniten vastaajien mielestä asumiseen valintaan vaikutti kuitenkin asunnon sijainti sopivalla etäisyydellä Turun keskustasta (kuva 5). Kun otetaan huomioon, että myös kauppojen ja palvelujen läheisyys sekä hyvät joukko- ja kevyen liikenteen yhteydet nousivat esiin tärkeimpinä pidettyjen tekijöiden joukossa, on selvää, että keskustasijainti itsessään on keskeinen keskustan vetovoimatekijä.

Asuinalueen turvallisuus, rauhallisuus, siisteys ja viheralueiden läheisyys eivät sen sijaan näytä olevan erityisen tärkeitä tekijöitä keskusta-asumisen valinnassa, sillä ne nousevat esiin vasta asunnon sijainnin ja asumisvalinnan käytännön tekijöiden, kuten tilantarpeen jälkeen. Toisin sanoen näillä, preferenssitutkimuksissa korostetusti esille nousevilla tekijöillä on ainakin keskustaan kohdistuvaa asumisvalintaa tehtäessä keskimäärin vain jonkin verran tai melko vähän vaikutusta. Selvästi vähiten asumisvalintaan vaikuttanut tekijä on asuinkunnan veroprosentti. Tämä, monissa kuntarakennetta sivunneissa keskusteluissa korostetustikin esillä ollut tekijä ei siis näytä juuri vaikuttavan asuinpaikan valintaan käytännön valintatilanteessa. Tosin tutkimusalueen suppeus saattaa vaikuttaa veroprosentin merkityksen tulkintaan, sillä asuinpaikan valinnassa Turun keskustan kanssa kilpailevat alueet sijaitsevat enemmän muilla kaupunkiseuduilla kuin naapurikunnissa.

Niiltä yhteensä 79 vastaajalta, jotka ilmoittivat suunnittelevansa muuttoa seuraavan viiden vuoden aikana, kysyttiin edelleen tuleviin muuttoaikeisiin vaikuttavista tekijöistä. Muuttoaikeita kysyttäessä ei otettu kantaa siihen, mille alueella mahdollinen muutto suuntautuu. Vastauksista käy ilmi, että tarjotuista vaihtoehtoista vain harvalla koettiin olevan vaikutusta muuttoaikeisiin (kuva 6). Keskimäärin selvästi eniten vaikutusta tuleviin muuttoaikeisiin oli kuitenkin muuttuneella tilantarpeella. Eniten vaikuttavien tekijöiden joukossa oli myös muita nimenomaan asuntoon liittyviä tekijöitä, kuten tyytymättömyys nykyiseen asuntoon tai sen hallintamuotoon. Ainoa muuttoaikeisiin edes kohtalaisesti vaikuttava tekijä, joka ei suoraan viittaa asuntoon, on talotyypin vaihtaminen, jonka voidaan olettaa viittaavan ensisijaisesti pientalotoiveeseen. Asuinympäristön puutteilla ei sen sijaan näytä olevan juurikaan vaikutusta muuttoaikeisiin, sillä näihin tekijöihin liittyvien vastausten keskiarvo vaihtelee neljän ja viiden välillä.

KUVA 6 Viiden vuoden sisällä muuttoa suunnittelevien muuttoaikeisiin vaikuttavat tekijät. Pylvään sisällä keskiarvo ja sulussa keskihajonta. Vastausvaihtoehdot: 1 erittäin paljon, 2 melko paljon, 3 jonkin verran, 4 melko vähän, 5 ei lainkaan, 6 en osaa sanoa (ei mukana keskiarvoissa).

Esimerkiksi viheralueiden vähäisyydellä tai asuinalueen rauhattomuudella on keskimäärin vain melko vähän tai ei lainkaan vaikutusta Turun keskustan asukkaiden muuttoaikeisiin. Tulos siitä, että asuinympäristöä ei koeta ongelmalliseksi, eikä ainakaan muuttamiseen riittäväksi syyksi, onkin yhteneväinen asumisviihtyvyydestä saatujen tutkimustulosten kanssa. Vaikka monet kaupungin keskustankin asukkaista toistavat toivetta luonnonläheisestä ja rauhallisesta asuinympäristöstä sitä kysyttäessä, viheralueiden vähäisyys ei kuitenkaan näytä riittävän muuttamisen syyksi keskustan asukkaiden näkökulmasta.

Lopuksi

Asumispreferenssejä tarkasteltaessa Turun keskustan asukkaat jakautuivat selvästi kahteen ryhmään: niihin, jotka arvostavat pientaloasumista, ja niihin, jotka pitävät parempana tiivistä kaupunkiympäristöä. Kaikki kyselyyn vastanneet ovat silti valinneet asuinpaikakseen kaupungin keskustan tai siihen rajautuvan varsin kaupunkimaisen pientaloalueen. Vaikka tulos liittyy osaltaan elämänvaiheisiin ja asumisuriin, on se kuitenkin ristiriitainen. Kuten Kimmo Lapintie (2008, 30) toteaa, ainakin osa kotitalouksista on valmiita luopumaan pientaloasumisesta saavuttaakseen jotain, jota vain tiivis kaupunkirakenne voi tarjota.

Kortteisen, Tuomisen ja Vaattovaaran (2005) paljon keskustelua herättäneessä artikkelissa puhutaan asumisen yhtenäiskulttuurista, jota luonnehtii luonnonläheisyys, rauhallisuus ja pientaloasuminen. Nämä tekijät olivat selvästi nähtävissä myös Turun keskusta-asukkaiden vastauksissa. Keskustan asukkaista noin puolet valitsisi asuntonsa pientalosta, ja tärkeimpinä asumisviihtyvyyteen vaikuttavana tekijänä nousivat kaikkien vastaajien keskiarviona pihapiirin vehreys ja asunnon lähellä sijaitsevat luonnonkohteet. Luonnonläheisyys näyttää siis olevan hyvin tärkeää myös kaupunkien keskustojen asukkailla. Merkille pantavaa on kuitenkin se, että luonnonläheisyys keskustassa poikkeaa huomattavasti siitä, mikä usein ymmärretään luonnonläheiseksi asuinympäristöksi: omakotitalo metsän keskellä ja järven rannalla.

Samoin kuin monissa aiemmissa asumispreferenssitutkimuksissa, myös Turun keskusta-asukkaitten vastauksista voidaan siis löytää tukea yhtenäiskulttuurin olemassaololle ainakin luonnonläheisyyden arvostuksen osalta. Yhtenäiskulttuuri peilautuu kuitenkin lukuisten varsin erilaisten elämäntilanteiden ja -tapojen kautta, jotka tuottavat toisistaan hyvinkin paljon poikkeavia asumiskäytäntöjä. Siinä missä osa hakee rauhallisuutta ja luonnonläheisyyttä kaupunkiseutujen reunojen pientaloalueilta, voi tämän tutkimuksen pohjalta kaupungin keskustan asukkaalle riittää vehreä ikkunamaisema luonnonläheiseksi asuinympäristöksi (vrt. esim. Vaattovaara 1998, 134–136; Sipilä et al. 2009). Luonnonläheisen asumispreferenssin hajoaminen hyvinkin erilaisiksi asumiskäytännöiksi on yhteneväinen Pasi Mäenpään (2008) esittämän avaran urbanismin idean kanssa. Kuten Mäenpää (2008, 39) toteaa, ”samanlaisilla preferensseillä päädytään hyvinkin erilaisiin asumisratkaisuihin ja viihdytään niissä, koska ahtaus, tiiviys, rauhallisuus ja luonnonläheisyys [...] ovat suhteellisia käsitteitä.” Erilaisten asumisratkaisujen taustalla voi siis olla varsin samankaltainen näkemys hyvästä asumisesta. Tosin voidaan myös kysyä kuinka paljon kyselylomakkeilla saadut tulokset asumisen yhtenäiskulttuurista todellisuudesta kertovat asumispreferensseistä. Kertooko yhtenäiskulttuuri oikeasti asumistoiveista vai heijasteleeko se vain tätä yleisempää luontosuhdetta, johon asumisen ideaalit projisoidaan. Myös usein esiin nouseva pientalotoive on mahdollista tulkita *Ærø*tä (2006: 126) mukaillen kollektiivisesti tuotetuksi mielikuvaksi pientaloasumisen tavoiteltavuudesta, jolloin voidaan perustellusti kysyä kuinka moni kyselylomakkeen täyttäneistä – myös tässä tutkimuksessa – olisi todella halukas muuttamaan omakotitaloon.

Asumispreferenssien ja yhdyskuntarakenteen tiivistämisen yhteensovittaminen on haastava tavoite, eivätkä yhdyskuntien ja yhteiskuntien tutkijoiden näkemykset asiasta ole aina olleet ristiriidattomia. Yhdyskuntasuunnittelun näkökulmasta asumistoiveita ei voi myötäillä rakentamalla väljiä omakotialueita ympäristövaikutuksista piittaamatta (Lapintie 2008, 29). Kaupunkia yhteiskuntatieteiden näkökulmasta

tarkasteltaessa asumistoiveet puolestaan näyttävät törmäävän kaupunkirakenteeseen (Vaattovaara & Kortteinen 2005). Kuten Lapintie (2008, 29) kärjistetyksi toteaa, ”jos [...] yhdyskuntasuunnittelija on sokea sosiaaliselle ulottuvuudelle, sosiologi näyttää nostavan ympäristöongelmien edessä kätensä pystyyn.” Tämän tutkimuksen tulosten näkökulmasta asumispreferenssien ja tiiviin kaupunkirakenteen yhteensovittaminen ei kuitenkaan välttämättä ole näin ongelmallista. Asukkaiden arvostama luonnonläheisyys ei synny tietyt mitat täyttävinä puisto- tai metsäalueina vaan ihmisten ympäristöönsä liittämien kokemusten kautta (vrt. Sipilä et al. 2009). Tiiviissä kaupunkirakenteessa asuvalle luonnonläheisyydeksi voikin riittää pienistä teki-
jöistä syntyvä vehreyden kokemus. Vehreyden säilyttämiseen tulisi kuitenkin kiinnittää huomiota keskustojen täydennysrakentamishankkeiden yhteydessä, sillä esimerkiksi suurten puiden korvaaminen parimetrisillä taimilla tuskin vastaa asukkaiden kuvaa miellyttävän vehreästä kaupunkiympäristöstä.

Mielenkiintoinen tämän tutkimuksen tuloksista nouseva yksityiskohta on se, että Turun keskustan asukkaille asuinalueen rauhallisuudella, turvallisuudella tai näiden puutteella ei vaikuttaisi olevan juuri ollenkaan vaikutusta asumisviihtyvyyteen. Havainnosta ei kuitenkaan pidä tehdä suoraviivaisia johtopäätöksiä huomioimatta tutkimusalueen väestöjakaumaa. Turun keskustassa lapsiperheitä on alle kymmenen prosenttia kotitalouksista siinä missä esimerkiksi 18–29-vuotiaita on noin kolmannes koko keskustan väestöstä. Vaikka keskusta koetaan miellyttävänä asuinpaikkana sen nykyisten asukkaiden näkökulmasta, kertoo alueen väestöjakauma selvästi, ketkä kokevat alueen epämiellyttävänä. Lapsiperheiden houkutteleminen kaupunkikeskustojen asukkaiksi onkin vehreyden säilyttämisen lisäksi toinen merkittävä haaste keskustoja kehitettäessä.

KIRJALLISUUS

- Adriaanse, C. C. M.** (2007). Measuring residential satisfaction: a residential environment satisfaction scale (RESS). *Journal of Housing and Built Environment* 22, 287–304.
- Coolen, Henny & Joris Hoekstra** (2001). Values as determinants of preferences for housing attributes. *Journal of Housing and the Built Environment* 16, 285–306.
- Heath, Tim** (2001). Revitalizing cities: attitudes toward city-center living in the United Kingdom. *Journal of Planning Education and Research* 20, 464–475.
- Jauhiainen, Jussi** (1990). Asuminen Turun keskustassa. Turun yliopiston maantieteen laitoksen julkaisuja 128.
- Junto, Anneli** (2007). Suomalaisten asumistavoitteet ja mahdollisuudet. Tilastokeskus, Helsinki.
- Karsten, Lia** (2007). Housing as a way of life: towards an understanding of middle-class families' preference for an urban residential location. *Housing Studies* 22:1, 83–98.
- Kim, Tae-Kyung, Mark W. Horner & Robert W. Marans** (2005). Life cycle and environmental factors in selecting residential and job locations. *Housing Studies* 20:3, 457–473.
- Kortteinen, Matti, Martti Tuominen & Mari Vaattovaara** (2005). Asumistavoitteet, sosiaalinen epäjärjestys ja kaupunkisuunnittelu pääkaupunkiseudulla. *Yhteiskuntapolitiikka* 70:2, 121–131.
- Lapintie, Kimmo** (2008). Ilmaston muutos ja elämän virta. Kestävä kehitys ja asumispreferenssit. *Yhdyskuntasuunnittelu* 46:1, 24–39.
- Lilius, Johanna** (2008). Koti keskellä kaupunkia. Keskusta lapsiperheen asuinaalueena, esimerkkeinä Tukholma ja Helsinki. Pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto, maantieteen laitos.
- Lilius, Johanna** (2009). Lapsiperheet kaupungin keskustassa. *Yhdyskuntasuunnittelu* 47:2, 44–49.
- Manninen, Rikhard** (2005). Uudet asumismuodot ja kaupunkisuunnittelu. Teoksessa Knuuti, Liisa (toim.): Asumisen monet kasvot 57–63. *Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisuja C 60*.
- Mäenpää, Pasi** (2008). Avara urbanismi. Yritys ymmärtää suomalainen kaupunki toisin. Teoksessa: Asuttaisiinko toisin? Kaupunkiasumisen uusia konsepteja kartoittamassa 21–47. *Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisuja B 95*.
- Niedomysl, Thomas** (2008). Residential preferences for interregional migration in Sweden: demographic, socioeconomic, and geographical determinants. *Environments and Planning A* 40, 1109–1131.
- Phe, Hoang Huu & Patrick Wakely** (2000). Status, quality and the other trade off: towards a new theory of urban residential location. *Urban Studies* 37:1, 7–35.
- Sipilä, Maija, Pia Bäcklund & Liisa Tyrväinen** (2009). Vaikuttamisen rajoilla. Onko koetulla luonnolla sijaa kaupungin suunnittelussa ja päätöksenteossa? *Alue ja Ympäristö* 38:1, 39–50.
- Strandell, Anna** (2005). Asukasbarometri 2004. Asukaskysely suomalaisista asuin ympäristöistä. Suomen ympäristö 746.
- Tyrväinen, Liisa, Harri Silvennoinen, Kalevi Kopola & Matti Ylen** (2007). Luonnon merkitys kaupunkilaisille ja vaikutus psyykkiseen hyvinvointiin. Teoksessa: Luontomatkaile, metsät ja hyvinvointi 57–77. Metlan työraportteja 52.
- Vaattovaara, Mari** (1998). Pääkaupunkiseudun sosiaalinen erilaistuminen. Ympäristö ja alueellisuus. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1998:7.
- Vaattovaara, Mari & Matti Kortteinen** (2005). Törmäävätkö asumistavoitteet tarjolla olevaan kaupunkirakenteeseen? Teoksessa Vaattovaara, Mari & Jani Vuolteenaho (toim.): Asumisen uudet onnelat? Tapaustutkimuksia asumismielityksistä Espoossa ja sen lähikunnissa 12–16. Espoon kaupunki, Kehittämis- ja tutkimusryhmä, Espoo.
- Ærø, Thorkild** (2006). Residential choice from a lifestyle perspective. *Housing, Theory and Society* 23:2, 109–130.